

de OD, buiten medeweten van Six op 1 en 2 mei '43 Londen het lange telegram stuurde waarin hij aandrong op steun aan de April-Meistakingen.

Abwehr en *Sicherheitspolizei* deden hun uiterste best, dit soort verbindingen te verbreken en de betrokken spionagegroepen 'op te rollen'. Zij behaalden successen: C. C. Dutilh die samen met Leendert Pot de groep-'Kees' opgebouwd had, werd in maart '43 gearresteerd (Pot zette toen de groep voort maar moest in mei, toen hij naar Zweden vluchtte, de leiding aan een ander overdragen: de student Siewert de Koe), omstreeks die tijd werd ook de zender van dr. Brouwer ontdekt en in juli '43 werden een groot deel van de 'Dienst-Wim' en de groep Oosterhuis-Boerema 'opgerold' (alleen Boerema ontkwam). De Zweedse Weg kwam hiermee te vervallen, althans als bonafide verbinding, de 'Dienst-Wim' werd voortgezet door een door de Leidenaar mr. A. B. J. Koch geleide sub-groep.

Inmiddels was het Bureau Inlichtingen van de Nederlandse regering er in samenwerking met *MI-6* in geslaagd, enkele nieuwe geheime agenten bezet gebied binnen te werken: één zonder marconist maar met een radio-telefonie-apparaat (een z.g. *S-phone*), de eerste-luitenant H. G. de Jonge, en één met een marconist, P. R. Gerbrands - maar die marconist verdronk, toen het Engelse toestel dat Gerbrands en hem zou afzetten, op het IJsselmeer een noodlanding moest maken. Gerbrands zat dus zonder verbinding. De Jonge had o.m. als taak een nieuwe spionagegroep te vormen, Gerbrands had opdracht gekregen, een veilige 'weg' naar Spanje op te bouwen. Zij waren de eerste twee 'BI-agenten'. In juni '43 arriveerden twee nieuwe: P. L. baron d' Aulnis de Bourouill, die om te beginnen contact moest opnemen met Deinum en Vader (de 'Packard'-groep), en G. A. van Borssum Buisman die een vast radio-contact met de OD tot stand moest brengen; van Borssum Buisman had daartoe een marconist bij zich, H. Letteboer. In totaal werden in de periode die ons in dit deel bezighoudt (mei '43-juni '44) door het Bureau Inlichtingen niet minder dan drie-en-twintig geheime agenten c.q. marconisten naar bezet gebied gezonden en het aantal door BI ontvangen en verzonden telegrammen (telegrammen over technische aangelegenheden van het zendverkeer niet meegerekend) nam dan ook gestadig toe: van 4 in het eerste kwartaal van '43, tot 87 in het tweede, 109 in het derde, 176 in het vierde, en tot 219 in het eerste kwartaal van '44 (385 in het tweede). De *Abwehr* constateerde dat met grote spijt: hij ving de morsetekens op¹, maar

¹ In april, mei en juni '43 werden door BI in totaal 87 codetelegrammen van niet-technische aard ontvangen en verzonden. De *Abwehr* ving in die drie maanden 131 telegrammen op, maar deze sluiten de 'technische' telegrammen in.